

КРИМІНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЩОДО ВИЯВЛЕННЯ ПРОЯВІВ ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОСОВІСНОСТІ

Бубнова А.С.

здобувачка вищої освіти
Державний податковий університет, Україна

Котух Є.В.

доктор наук з державного управління,
доцент, професор кафедри кримінальних розслідувань
Державний податковий університет, Україна

Сучасна вища освіта ставить перед собою завдання формування не лише фахово підготовлених фахівців, але й морально відповідальних особистостей, які дотримуються принципів академічної доброчесності. Академічна чесність та інтегритет є основними підставами для забезпечення якісного освітнього процесу та високого стандарту наукової роботи. Саме кримінальний аналіз у контексті виявлення проявів порушення академічної доброчесності набуває особливої важливості в умовах сучасного освітнього середовища. Зловживання або порушення академічних стандартів може негативно впливати на якість освіти та викликати серйозні наслідки для всього навчального закладу.

В українській науці термін «академічна доброчесність» трактується як сукупне поняття, яке поєднує в собі етичні норми і правові засади, яких повинні дотримуватися усі учасники освітнього процесу: педагогічні, науково-педагогічні й науково-технічні працівники, здобувачі освіти та закладів вищої освіти на всіх рівнях системи освіти для того, щоб забезпечити якісну науку й освіту та довіру до них [1, с. 394].

Так, відповідно до статті 42 Закону України «Про освіту» академічна доброчесність – сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. При цьому, згідно з пунктом 4 статті 42 Закону України «Про освіту» порушенням академічної доброчесності вважається: академічний плагіат; самоплагіат; фабрикація; фальсифікація; списування; обман; хабарництво; необ'єктивне оцінювання [2].

Напрями застосування кримінального аналізу щодо виявлення проявів порушення академічної доброчесності охоплюють різноманітні аспекти, спрямовані на виявлення, аналіз та запобігання негативним явищам у сфері освіти. Деякі з основних напрямків використання кримінального аналізу в цьому контексті включають:

- виявлення плагіату та недотримання авторських прав (кримінальний аналіз може застосовуватися для перевірки текстів на плагіат та виявлення недотримання авторських прав, що є серйозним порушенням академічної доброчесності);

- аналіз шахрайства під час іспитів та тестувань (кримінальний аналіз може допомогти виявляти випадки шахрайства під час іспитів та тестувань, такі як використання шпаргалок або інших недозволених засобів);

- розслідування випадків корупції (кримінальний аналіз може використовуватися для розслідування випадків корупції у сфері вищої освіти, таких як спроби отримання високих балів чи атестаційних висновків шляхом неправомірних втручань);

- аналіз системи атестації та оцінювання (дослідження процесів атестації та оцінювання може допомогти виявити системні проблеми, які сприяють порушенням академічної доброчесності);

- виявлення недоброчесної практики наукових досліджень (кримінальний аналіз може бути використаний для розслідування випадків недоброчесної практики у проведенні наукових досліджень, таких як фальсифікація даних чи плагіат);

- застосування кримінального аналізу в області вищої освіти допомагає підтримувати високі стандарти доброчесності та забезпечує чесність та надійність академічних процесів.

Отже, кримінальний аналіз, застосований в сфері вищої освіти для виявлення порушень академічної доброчесності, є невід’ємною частиною забезпечення якості освітнього процесу. Спрямований на виявлення та розслідування різноманітних порушень, від плагіату до корупції, кримінальний аналіз є ефективним інструментом для утримання вищих навчальних закладів на високому рівні професійної та етичної доброчесності. Шляхом виявлення недоліків у системі атестації, тестування та оцінювання, а також шляхом розкриття випадків шахрайства та корупції, кримінальний аналіз сприяє створенню чесного та справедливого освітнього середовища. Його застосування є необхідним кроком у забезпеченні інтегритету академічного процесу та формуванні позитивного ставлення до вивчення та науки серед студентів та викладачів. Розвинені та ефективні механізми кримінального аналізу сприяють створенню освітнього середовища, яке сприяє розвитку та вдосконаленню особистості, забезпечуючи високий стандарт академічної доброчесності.

Список використаних джерел:

1. Сидоренко Т. М. Академічна доброчесність як складова наукової етики та освітнього процесу у вищій школі. *Журнал «Перспективи та інновації науки*, №7(12). 2022. С. 390-404.
2. Закон України «Про освіту» від 02.07.2023 р. № 2145-VIII. *Відомості Верховної Ради*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення 28.11.2023 р.)
3. Закон України «Про вищу освіту» від 28.05.2023 р. № 1556-VII. *Відомості Верховної Ради*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення 28.11.2023 р.)